

Дзмітрый Дзятко

Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка
(Беларусь)

Сучасная беларуская лінгвастылістыка:

стан, кірункі даследаванняў, асноўныя дасягненні

Нягледзячы на тое, што мовазнаўства мае амаль трохтысячагадовую гісторыю, найбольш інтэнсіўнае яго развіццё прыпадае на XX ст. За гэты перыяд у лінгвістыцы змяніліся тры навуковыя парадыгмы: параўнальна-гістарычная (генетычная), сістэмна-структурная (таксанамічная) і камунікатыўна-функцыянальная. Вынікам названых метадалагічных пераваротаў стала заўважная гуманізацыя лінгвістычнай навукі.

0. Адным з кірункаў, што найбольш дынамічна развіваюцца ў межах камунікатыўна-функцыянальнай парадыгмы, з'яўляецца лінгвастылістыка, якая вывучае выкарыстанне мовы ў працэсе маўленчай камунікацыі, а таксама даследуе функцыянаванне моўных адзінак і катэгорый літаратурнай мовы ў адпаведнасці з яе функцыянальнай дыферэнцыяцыяй у розных сферах маўленчых зносін [4, с. 539 – 540].

Першыя публікацыі па культуры беларускага маўлення і стылістыцы з'явіліся ў 1920-я гг. у часопісах «Полымя», «Узвышша», «Маладняк» (П.Бузук, К.Вашына, Т.Глыбоцкі, У.Дубоўка, Я.Колас, Я.Лёлік, К.Чорны і інш.).

Асноўныя дасягненні нацыянальнай лінгвастылістыкі другой паловы XX ст. звязаны з імёнамі М.Я.Цікоцкага, які фактычна з'яўляецца заснавальнікам стылістыкі як самастойнага навуковага кірунку ў беларускім мовазнаўстве, а таксама М.В.Абабуркі, А.А.Каўруса, І.Я.Лепеліва, П.У.Сцяцко, Т.І.Тамашэвіча, Т.М.Трыпуцінай, А.К.Юрэвіч, Ф.М.Янкоўскага і інш.

У апошнія дзесяцігоддзі праблемы стылістыкі нярэдка вырашаюцца не толькі ў асобных артыкулах, але і ў доктарскіх і кандыдацкіх дысертацыях, што сведчыць пра іх відавочную актуальнасць для беларускага мовазнаўства.

Мэта нашай публікацыі – сістэматызаваць сучасныя манаграфічныя (кваліфікацыйныя) даследаванні ў галіне беларускай лінгвастылістыкі.

У навуковым даведніку «Беларускае мовазнаўства: дысертацыі па беларускай мове, абароненыя ў Рэспубліцы Беларусь (1990 – 2011 гг.)» зафіксавана звыш 20 кваліфікацыйных работ, у якіх у той або іншай ступені даследуюцца праблемы лінгвастылістыкі [10]. Асноўнымі навуковымі цэнтрамі па вывучэнні стылістыкі сталі некаторыя профільныя кафедры вышэйшых навучальных устаноў (стылістыкі і літаратурнага рэдагавання Інстытута журналістыкі БДУ, беларускага мовазнаўства БДПУ, сучаснай беларускай мовы БДУ, беларускай мовы ГДУ, МагДУ і інш.).

У сучасным мовазнаўстве склалася разгалінаваная сістэма падраздзелаў стылістыкі, якія адрозніваюцца паміж сабой мэтай аналізу, канкрэтным аб'ектам вывучэння і агульнымі метадалагічнымі ўстаноўкамі. У прыватнасці, адрозніваюцца два асноўныя раздзелы – *сінхранічная* і *дыяхранічная стылістыка*, у кожным з якіх могуць праводзіцца *структурныя* і *функцыянальныя* даследаванні. Акрамя таго, паколькі стылістычныя з'явы можна вывучаць не толькі на матэрыяле адной мовы, але і ў параўнанні з іншымі мовамі, вылучаюць таксама *супастаўляльную стылістыку*.

1. *Структурная*, або *аналітычная, стылістыка* ў сінхронным плане займаецца вывучэннем і апісаннем стылістычна значымых рэсурсаў мовы; «гэта найбольш традыцыйная галіна стылістыкі, аб'ектам якой з'яўляецца склад стылістычна афарбаваных моўных сродкаў, іх выяўленчыя магчымасці і семантыка-функцыянальныя адценні, а таксама сродкі слоўнай вобразнасці (тропы)» [17, с. 421]. У сучасным беларускім мовазнаўстве кваліфікацыйныя работы, выкананыя ў традыцыйнай структурнай стылістыцы, адносна нешматлікія. Прычына ў жаданні многіх аўтараў «выйсці» за межы чыста эмпірычнага аналізу і звярнуцца да апісання функцыянальных асаблівасцей моўных адзінак, а таксама ў неабходнасці прыцягнення для навуковага аналізу тэкстаў розных стыляў і розных аўтараў.

Наяўныя даследаванні закранаюць фналагічны і лексічны ўзроўні мовы. Так, у кандыдацкай рабоце Т.Л.Дзергачэвай ахарактарызаваны фнастылістычныя адзінкі ў розных тыпах камунікацыі: апісаны самі фнастылемы, вылучаны іх тыпы і варыянты, паказана іх узаемасувязь і ўзаемаабумоўленасць. Акрамя таго, у аспекце фнастылістыкі прааналізавана мова сучасных электронных сродкаў масавай камунікацыі, вызначаны асаблівасці розных фнастыляў і іх падстыляў, крыніцы і прычыны адхіленняў ад літаратурнага ўмаўлення [8].

У рабоце У.С.Дзянісава разгледжаны тыповыя і нетыповыя формы выражэння эпітэтаў, вызначаны спосабы актуалізацыі імпліцытнага значэння эпітэтаў, матывацыя і стылістычныя функцыі эпітэтаў у беларускай мастацкай літаратуры (на матэрыяле тэкстаў К.Чорнага, М.Лынькова, І.Шамякіна, В.Быкава) [9].

2. Да *функцыянальнай стылістыкі* адносяцца работы, у якіх вывучаюцца заканамернасці функцыянавання мовы ў залежнасці ад камунікатыўных задач у розных сферах зносін і дзейнасці. Прадметам функцыянальных даследаванняў з'яўляюцца не канкрэтныя моўныя адзінкі, а агульныя заканамернасці іх выкарыстання ў маўленні [17].

Кваліфікацыйныя даследаванні ў галіне функцыянальнай стылістыкі, падрыхтаваныя на працягу апошніх дзесяцігоддзяў, можна ўмоўна падзяліць на дзве групы: у першай вывучаецца ўнутрыструктурная арганізацыя сістэмы функцыянальных

разнавіднасцей беларускай літаратурнай мовы (Н.А.Барысенка, А.С.Васілеўская, В.І.Іўчанкаў, В.І.Рагаўцоў, А.М.Шубадзёрава і інш.), у другой увага акцэнтуюцца на кампазіцыйна-маўленчых асаблівасцях тэкстаў канкрэтных аўтараў (В.Я.Барысенка, У.А.Бобрык, П.П.Жаўняровіч, Л.С.Кныш, М.І.Свістунова, Р.У.Серыкаў, Т.Я.Старасценка, В.А.Торра, Ф.С.Шумчык і інш.).

2.1. На матэрыяле беларускай мастацкай прозы А.С.Васілеўская выявіла і прааналізавала функцыі вобразных сродкаў (метафар і эпітэтаў) у мікра- і макракантэксце, даследавала ўжыванне прыслоўных метафар, прасачыла праяўленне эстэтычнай функцыі мовы мастацкага твора праз індывідуальна-аўтарскае ўжыванне лексічных вобразных сродкаў [6].

У рабоце Н.А.Барысенка даследаваны лексічныя сродкі стварэння каларыту даўніны ў мастацкіх творах гістарычнага жанру апошніх дзесяцігоддзяў XX ст., вызначана паходжанне гістарызмаў і архаізмаў, іх семантыка, функцыянаванне ў творах старажытнай пісьменнасці і сучаснай лексічнай сістэме, раскрыты дэрывацыйныя, сінанімічныя магчымасці асобных намінацый, выяўлена мэтагэнаасць увядзення ў змест апавядання той або іншай лексемы ў дачыненні да пэўнага гістарычнага перыяду [3].

Вывучэннем асобных аспектаў арганізацыі драматургічных тэкстаў займаюцца В.І.Рагаўцоў і А.М.Шубадзёрава. У даследаванні А.М.Шубадзёравай удакладнены асноўныя прыметы і азначэнне каламбура, тэарэтычна абгрунтаваны прынцыпы разгляду розных тыпаў каламбураў, прааналізаваны спосабы і прыёмы ўтварэння каламбураў, паказана адметнасць ужывання стылістычных функцый каламбураў у творах беларускіх драматургаў [25].

Манаграфія В.І.Рагаўцова прысвечана сістэмнаму апісанню вербальных сродкаў стварэння камічнага эфекту ў драматургічных творах. Аўтарам вызначаны актуалізатары і класіфікатары камічнай экспрэсіі, разгледжаны сінкрэтызм у маўленчым выражэнні камічнага, выяўлена роля ўзуальных і аказіянальных сродкаў у стварэнні камічнага эфекту, устаноўлена адметнасць выкарыстання сродкаў у камічнай функцыі на розных этапах развіцця беларускай драматургіі, а таксама адзначаны асаблівасці эвалюцыі сродкаў маўленчага выражэння камічнага ў творах беларускай драматургіі [20].

У беларускім мовазнаўстве дастаткова распрацаванай падаецца стылістычная праблематыка, звязаная з асаблівасцямі маўленчай структуры публіцыстычных тэкстаў.

У прыватнасці, А.М.Ермакова даследавала мову публіцыстыкі ў яе прагматычнай функцыі. Аўтар раскрыла ролю катэгорыі ацэнкі ў стварэнні поля суб'ектыўнай мадальнасці, акрэсліла асноўныя фактары, што ўплываюць на фарміраванне ацэначнай структуры (ролю суб'екта ацэнкі, ацэначнага стэрэатыпу, суадносін рацыянальнага і

эмацыянальнага), прааналізавала моўныя спосабы суб'ектывізацыі аўтарскага маўлення (экспрэсіўнасць і эматыўнасць выкладу), разгледзела шляхі фарміравання поля суб'ектыўнай мадальнасці лексічнымі, марфалагічнымі і сінтаксічнымі сродкамі [11].

Безумоўную цікавасць сваёй прыкладной скіраванасцю прадстаўляе работа А.В.Пачкоўскай, у якой праведзена лінгвапрагматычнае даследаванне механізму рэалізацыі рэкламнага ўплыву на спажывецкія масы, вызначаны фанетычныя, лексічныя, граматычныя і пунктуацыйныя асаблівасці, уласцівыя вербальна выражанаму кампаненту рэкламных зваротаў, пастаўлена пытанне пра мэтазгоднасць вылучэння стылю рэкламных тэкстаў як асобага функцыянальнага стылю [19].

Значным укладам у развіццё не толькі беларускага, але і ў цэлым усходнеславянскага мовазнаўства сталі навуковыя даследаванні В.І.Ўчанкава. Так, у манаграфіі «Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту» была прапанавана арыгінальная канцэпцыя, а таксама вызначаны кагнітыўныя параметры даследавання дыскурса беларускіх СМІ (прызначэнасць для масавай аўдыторыі, апэратыўнасць, перыядычнасць і рэгулярнасць, дубіраванне і вар'іраванне, калектыўная творчасць, інтэртэкстуальнасць, камунікатыўнасць і прагматычная зададзеннасць), акрэслены лінгвістычныя прыёмы і сродкі маніпулятыўных інфармацыйных тэхналогій, якія забяспечваюць камунікатыўную і прагматычную скіраванасць публіцыстычнага тэксту, вызначана камунікатыўна-інфармацыйная дамінанта дыскурса, праведзены мэтанакіраваны адбор вербальных сродкаў, вызначаны «рэпертуар» тэм і канцэптаў, якія іх увасабляюць [12].

Вынікам далейшай распрацоўкі праблем, акрэсленых у названым даследаванні (а таксама ў шэрагу іншых работ аўтара [13]) стала фарміраванне на Беларусі навуковай школы па вывучэнні лінгвістыкі публіцыстычнага тэксту. У прыватнасці, у рабоце П.П.Жаўняровіча супастаўлены лексічныя сістэмы публіцыстыкі і мастацкай прозы У.Караткевіча з лексікай, зафіксаванай у частотных слоўніках, вылучаны найбольш характэрныя для эсэістычнага дыскурсу У.Караткевіча моўныя факты і адзначана іх уздзеянне на выяўленне жанру, апісаны асаблівасці семантычнай кагезіі публіцыстычнага тэксту У.Караткевіча [14].

2.2. Дастаткова шырока ў навуковай літаратуры канца XX – пачатку XXI ст. вывучаюцца асаблівасці (фаналагічныя, лексічныя, словаўтваральныя) стылістычнай арганізацыі канкрэтных мастацкіх тэкстаў.

Так, В.А.Торра ахарактарызавала выразна-выяўленчыя магчымасці эўфанічнага ладу паэтычных твораў Р.Барадуліна. Аўтарам была праведзена класіфікацыя эўфанічных сродкаў, вызначана іх функцыянальная разнастайнасць, сістэматызаваны і класіфікаваны

асноўныя элементы гукавой структуры паэтычных твораў Р.Барадуліна і прааналізаваны іх стылістычныя магчымасці. Гэта дазволіла ахарактарызаваць ролю асобных лексічных сродкаў (паранімічнай атракцыі, аманіміі) у эўфанізацыі паэтычнага кантэксту, паказаць змястоўнасць гукаў у паэтычным кантэксце і іх сэнсаўтваральную функцыю [24].

На матэрыяле твораў Алеся Разанава Т.Я.Старасценка прааналізавала лексіка-стылістычныя сродкі рэалізацыі кантрасу: аўтар ахарактарызавала антонімы і тыпалагічныя разнавіднасці кантэкстуальных супрацьпастаўленняў, вызначыла сутнасць заснаваных на іх стылістычных фігур, апісала ўзроўні функцыянавання аксюмарана, прадметна-тэматычныя групы антытэзы. Акрамя таго, быў створаны «Слоўнік антанімічных і кантэкстуальных апазіцый Алеся Разанава», які з'яўляецца першым у сучаснай філалогіі лексікаграфічным даведнікам, дзе апісваюцца кантрасныя моўныя адзінкі аднаго пісьменніка [23].

На функцыянальна-стылістычным узроўні Р.У.Серыкаў ахарактарызаваў ролю т. зв. паэтызмаў і набліжаных да іх наватвораў у мове тэкстаў Янкі Купалы, выявіў семантыка-стылістычныя асаблівасці засваення запазычанняў на фоне іх ужывання ў розных функцыянальных стылях, вызначыў характар выкарыстання Купалам лексем нерэгулярнага ўжытку ў арыгінальных і пералічаных мастацкіх творах, устанавіў лексіка-семантычныя спосабы актывізацыі мыслення адрасата ў творах публіцыстыкі, прыватнай перапіскі паэта, вывучыў дадатковыя сэнсавыя кампаненты прадметна-паняццёвага зместу лексем [22].

Традыцыйна прыцягальнымі для даследчыкаў застаюцца праблемы вывучэння асаблівасцей вобразных сродкаў у тэкстах розных беларускіх пісьменнікаў – параўнанняў, метафар, эпітэтаў і інш. [2; 26].

Наватворчы ў мове Янкі Купалы даследаваў У.А.Бобрык. Вучоны прапанаваў поўны пералік наватвораў, выяўленых у «Зборы твораў» Янкі Купалы (у 7 т.), устанавіў спосабы ўтварэння новых слоў, іх семантычны аб'ём і частотнасць выкарыстання, прааналізаваў стылістычныя функцыі семантычных наватвораў, выявіў заканамернасці ўзбагачэння і папаўнення выяўленчых сродкаў сучаснай беларускай літаратурнай мовы шляхам індывідуальнай словатворчасці [5].

Шэраг даследчыкаў звярнуліся да поліаспектнага вывучэння стылістычных параметраў канкрэтных мастацкіх тэкстаў.

У рабоце М.І.Свістуновой праведзены аналіз фанетыка-арфаграфічных асаблівасцей «Апокрысіса» Х.Філалета (апісана сістэма графічных сродкаў помніка з адначасовым правядзеннем класіфікацыі галосных і зычных гукаў на падставе «гук – марфема», высветлены асаблівасцей іх ужывання, выяўлены фанетычныя працэсы ў

сістэме кансанантызму і вакалізму), устаноўлена ступень рэалізацыі марфалагічна-этымалагічнага і фанетычнага прынцыпаў арфаграфіі, даследаваны марфалагічны лад твора (апісаны парадыгмы назоўніка, займенніка, прыметніка, лічэбніка, дзеяслова і яго формаў, выяўлены характэрныя асаблівасці функцыянавання часцін мовы ў тэксце), устаноўлена ступень рэалізацыі ў старабеларускім тэксце рыс жывой народнай гаворкі і ступень уплыву іншых моў (стараславянскай, польскай) на мову старабеларускага варыянта твора [21].

В.А.Ляшчынская комплексна даследавала асаблівасці ідыястылю Янкі Купалы праз характарыстыку ўласцівых яму прыёмаў паэтычнага выкарыстання слова ў разнастайных эстэтычных функцыях (трапеізацыя, стылістычны сінтаксіс, лексіка-семантычныя групоўкі, семантычнае вар'іраванне, вобразныя трансфармацыі, фразы- і тэкстаўтварэнне), устанавіла заканамернасці фарміравання нормаў беларускай літаратурнай мовы ў цеснай сувязі з нарматворчай дзейнасцю Янкі Купалы, выявіла адносіны паміж нормамі літаратурнай мовы і нормамі паэтычнай мовы, заканамернасці семантыка-прагматычнай трансфармацыі і стылістычнай мадыфікацыі лексікі беларускай мовы ў працэсе мастацкай творчасці. Акрамя таго, былі апісаны спосабы і прыёмы паэтычнай трансфармацыі агульнамоўных сродкаў (актывізацыя глагольных тропаў – метафары і гіпербалы, актуалізацыя пэўных сем, марфем, выкарыстанне капулятыўных лексіка-сінтаксічных адзінак) [18].

Ролю элементаў гутарковай камунікацыі ў рэпрэзентацыі індывідуальна-аўтарскай карціны свету, а таксама існуючыя спосабы і прыёмы стылізацыі жывога натуральнага маўлення ў мастацкай прозе М.Гарэцкага вывучала Л.С.Кныш. Аўтар разгледзела фанетыка-графічныя, словаўтваральныя, лексічныя гутарковыя адзінкі і элементы, а таксама сінтаксічныя канструкцыі, акрэсліла іх матываванасць і стылістычныя функцыі, прааналізавала сутнасць гутарковага маўлення ў яго сацыяльна-дыферэнцыйных варыянтах, вылучыла адметныя тэрытарыяльныя асаблівасці гутарковай камунікацыі ў мастацкай прозе М.Гарэцкага [16].

3. У межах *гістарычнай стылістыкі* вывучаюцца працэсы станаўлення стылістычных рэсурсаў мовы, яе стылістычнай сістэмы і сродкаў выразнасці, а таксама дынаміка фарміравання функцыянальных стыляў. У гэтым кірунку падрыхтавана даследаванне М.В.Абабуркі, у якім вызначаны тыпы ўзаемадзеяння вусна-гутарковага маўлення і кніжна-пісьмовай традыцыі як асноўнай характарыстыкі фарміравання і развіцця мовы беларускай мастацкай літаратуры на працягу ўсёй яе гісторыі, выяўлены супрацьлеглыя тэндэнцыі ў развіцці старабеларускай і новай беларускай літаратурнай моў, параўнальна ўстаноўлена індывідуальна-вобразная сістэма сродкаў мовы беларускіх

пісьменнікаў, а таксама распрацавана методыка аналізу аўтарскага маўлення і маўлення дзейных асоб [1].

4. Адным з найбольш складаных і маладаследаваных напрамкаў сучаснага мовазнаўства застаецца *супастаўляльная стылістыка*, прадстаўленая адзінкавымі работамі.

Пад навуковым кіраўніцтвам прафесара М.Я.Цікоцкага ў 1990 г. была падрыхтавана канадыдацкая дысертацыя М.П.Карповіч, дзе праведзены супастаўляльны аналіз словаўтварэння як сістэмнай крыніцы стылістычнага ўзбагачэння рускай і беларускай моў, прасочаны характар адносін паміж канататыўнай семантыкай вытворнай адзінкі і яе функцыянальна-стылістычным значэннем, акрэслена ступень міжмоўнай стылістычнай адэкватнасці вытворных субстантываў [15].

Лексіка-стылістычную эквівалентнасць беларускіх перакладаў рускай прозы (на матэрыяле рускага савецкага апавядання) вывучала І.В.Гагубенка. Даследчыца вызначыла ўмовы, найбольш прадуктыўныя шляхі яе дасягнення і напрамкі рэалізацыі, вылучыла і апісала віды эквівалентаў у дачыненні да перакладаў літаратурна-мастацкіх тэкстаў з рускай мовы на беларускую, прааналізавала сучасныя заканамернасці зрухаў пры перакладзе як падставы для вывучэння лексіка-стылістычнай эквівалентнасці, вызначыла ролю стылістычна маркіраваных лексем у аўтарскіх літаратурна-мастацкіх тэкстах з пункту гледжання іх сувязі з рознымі аспектамі культурнага кампанента і асаблівасцямі аўтарскага стылю, вылучыла тыпы і падтыпы перакладчыцкіх трансфармацый [7].

Заканамерным вынікам прааналізаваных навуковых даследаванняў стала падрыхтоўка і выданне цэлага шэрагу дапаможнікаў па лінгвастылістыцы, запатрабаваных у сферы вышэйшай адукацыі (М.Я.Цікоцкага, Т.Я.Старасценка, Ф.С.Шумчыка, В.А.Кузьміч і Е.В.Шахаб, Г.К.Семяньковай і А.М.Пісарэнка і інш.).

Літаратура

1. Абабурка, М.В. Станаўленне і развіццё мовы беларускай мастацкай літаратуры / М.В.Абабурка. – Магілёў: МагДУ, 2000. – 204 с.; Абабурка, М.В. Станаўленне і развіццё мовы беларускай мастацкай літаратуры: аўтарэф. дыс... д-ра філал. навук: 10.02.01 / М.В.Абабурка; БДУ. – Мінск, 2001. – 40 с.
2. Барысенка, В.Я. Моўна-выяўленчыя сродкі ў паэзіі Васіля Віткі: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / В.Я.Барысенка; ГДУ. – Гомель, 2002. – 20 с.
3. Барысенка, Н.А. Устарэлая лексіка ў сучаснай беларускай гістарычнай прозе: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / Н.А.Барысенка; ГДУ. – Гомель, 2004. – 19 с.
4. Бельчиков, Ю.А. Стилистика / Ю.А.Бельчиков // Русский язык: энциклопедия. – 2-е изд., перераб. / гл. ред. Ю.Н.Караулов. – М.: Большая Российская энциклопедия; Дрофа, 1997. – С. 539 – 541.
5. Бобрик, В.А. Новообразования в языке Янки Купалы: автореф. дис... канд. филол. наук: 10.02.02 / В.А.Бобрик; ИЯ АН Беларуси. – Минск, 1992. – 28 с.

6. Васілеўская, А.С. Функцыянальна-стылістычнае выкарыстанне лексічных вобразных сродкаў у мастацкай прозе: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / А.С.Васілеўская; БДПУ. – Мінск, 2000. – 19 с.
7. Галубенка, І.В. Лексіка-стылістычная эквівалентнасць беларускіх перакладаў рускай прозы (на матэрыяле рускага савецкага апавядання): аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01; 10.02.02 / І.В.Галубенка; БДУ. – Мінск, 2002. – 21 с.
8. Дзергачова, Т.Л. Фонастылістыка сучаснай беларускай мовы: парадыматыка і сінтагматыка: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / Т.Л.Дзергачова; БДУ. – Мінск, 2003. – 21 с.
9. Дзянісаў, У.С. Эпітэт як моўна-стылістычны сродак у беларускай мастацкай прозе (марфалагічнае выражэнне і стылістычныя функцыі): аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / У.С.Дзянісаў; ГДУ. – Гомель, 1998. – 19 с.
10. Дзятко, Д.В. Беларускае мовазнаўства: дысертацыі па беларускай мове, абароненыя ў Рэспубліцы Беларусь (1990 – 2011 гг.): навуковы даведнік / Д.В.Дзятко, С.У.Шахоўская. – Мінск: БДПУ, 2011. – 400 с.
11. Ермакова, А.М. Катэгорыя суб'ектыўнай мадальнасці ў сучаснай беларускай публіцыстыцы: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / А.М.Ермакова; ГДУ. – Гомель, 1999. – 21 с.
12. Іўчанкаў, В.І. Дыкурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В.І.Іўчанкаў. – Мінск: БДУ, 2003. – 257 с.; Іўчанкаў, В.І. Дыкурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту: аўтарэф. дыс... д-ра філал. навук: 10.02.01 / В.І.Іўчанкаў; БДУ. – Мінск, 2003. – 41 с.
13. Ивченков, В.И. Лингвистическая организация текста: в творческой лаборатории Владимира Короткевича / В.И.Ивченков. – Минск: БГУ, 2002. – 211 с.; Ивченков, В.И. Лингвостилистика тропов Юрия Казакова / В.И.Ивченков. – Минск: Пачатковая школа, 2002. – 112 с.; Іўчанкаў, В.І. Медыярыторыка: рытарычныя асновы журналістыкі, лінгвістыка публіцыстычнага тэксту, дыкурсны аналіз сродкаў масавай інфармацыі / В.І.Іўчанкаў. – Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2009. – 280 с.
14. Жаўняровіч, П.П. Публіцыстыка Уладзіміра Караткевіча: моўны факт у вызначэнні жанру: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / П.П.Жаўняровіч; БДУ. – Мінск, 2006. – 21 с.; Жаўняровіч, П.П. Публіцыстычны дыкурс Уладзіміра Караткевіча / П.П.Жаўняровіч. – Мінск: РІВШ, 2011. – 244 с.
15. Карпович, М.П. Сопоставительно-стилистический аспект русского и белорусского словообразования (на материале личных номинаций): автореф. дис... канд. филол. наук: 10.02.01; 10.02.02 / М.П.Карпович; МГПИ. – Минск, 1990. – 17 с.
16. Кныш, Л.С. Гутарковая камунікацыя ў мастацкай прозе Максіма Гарэцкага: спосабы стылізацыі: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / Л.С.Кныш; ІМ НАН Беларусі. – Мінск, 2006. – 20 с.
17. Кожына, М.Н. Стилистика / М.Н.Кожина // Стилистический энциклопедический словарь русского языка. – М.: Флинта: Наука, 2006. – С. 408 – 414.
18. Ляшчынская, В.А. Метафара ў паэзіі Янкі Купалы / В.А.Ляшчынская. – Гомель: Выд-ва ГДУ, 2003. – 160 с.; Ляшчынская, В.А. Слова ў паэзіі Янкі Купалы / В.А.Ляшчынская. – Мінск: Беларуская навука, 2004. – 272 с.; Ляшчынская, В.А. Мова паэзіі Янкі Купалы: аўтарэф. дыс... д-ра філал. навук: 10.02.01 / В.А.Ляшчынская; ІМ НАН Беларусі. – Мінск, 2004. – 42 с.
19. Пачкоўская, А.В. Прагматыка і стыль рэкламных тэкстаў: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / А.В.Пачкоўская; ГДУ. – Гомель, 2004. – 20 с.
20. Рагаўцоў, В.І. Маўленчае выражэнне камічнага ў беларускай драматургіі / В.І.Рагаўцоў. – Магілёў: МагДУ, 2002. – 304 с.; Рагаўцоў, В.І. Маўленчае выражэнне камічнага ў беларускай драматургіі: аўтарэф. дыс... д-ра філал. навук: 10.02.01 / В.І.Рагаўцоў; ІМ НАН Беларусі. – Мінск, 2002. – 39 с.

21. Свістунова, М.І. Моўныя і стылёвыя асаблівасці «Апокрысіса» Хрыстафора Філалета: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / М.І.Свістунова; БДУ. – Мінск, 2000. – 20 с.
22. Серыкаў, Р.У. Лексічная стылістыка Янкі Купалы (функцыянаванне сінанімічных лексем нерэгулярнага і рэгулярнага ўжытку): аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / Р.У.Серыкаў; ГДУ. – Гомель, 1998. – 20 с.
23. Старасценка, Т.Я. Лексіка-стылістычныя сродкі рэалізацыі кантрасту (на матэрыяле твораў Алеся Разанава): аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / Т.Я.Старасценка; БДПУ. – Мінск, 2001. – 16 с.
24. Торра, В.А. Эўфанічныя сродкі моўнай выразнасці ў паэзіі Рыгора Барадуліна: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / В.А.Торра; ГДУ. – Гомель, 2006. – 20 с.
25. Шубадзёрава, А.М. Каламбур у мове беларускай драматургіі: аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / А.М.Шубадзёрава; ГДУ. – Гомель, 1998. – 20 с.
26. Шумчык, Ф.С. Вобразныя сродкі мовы ў мастацкіх творах В.Адамчыка (параўнанне і метафара: структура, лексіка, ужыванне): аўтарэф. дыс... канд. філал. навук: 10.02.01 / Ф.С.Шумчык; ІМ НАН Беларусі. – Мінск, 1999. – 20 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ